

15.10.2021

Museovirasto
PL 913
00101 HELSINKI

Helsingin kaupunginmuseon lausunto kajoamislupahakemuksesta muinaisjäännökseen Tukikohta XXII:11 Länsi-Pakila

HEL 2021-011170 T 11 03 01

Viite lausuntopyyntö MV/212/05.01.00/2021

Museovirasto on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseolta lausuntoa kajoamislupahakemuksesta, jonka kohteena on osittain kiinteistöllä 91-34-83-14 sijaitseva muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös Tukikohta XXII:11 Länsi-Pakila (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000013819). Kiinteä muinaisjäännös on ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema.

Pääkaupunkiseudun ympärille, nykyisen Helsingin, Espoon ja Vantaan alueille, rakennettiin ensimmäisen maailmansodan aikana 1914 –1918 linnoitettu puolustusketju, jota kutsuttiin Viaporin linnoituksen maarintamaksi. Siihen kuului mm. maastoa hallitseville kukkuloille rakennettuja puolustusasemia. Ne koostuivat yleensä vihollisen lähestymissuuntaan kohdistuvista taisteluhaidoista ja tuliasemista sekä niiden taustalla sijaitsevista tykkitulen kestävästä miehistösuojista ja varastotiloista, joita kutsutaan nykyään suojahuoneiksi. Pääkaupunkiseudulla on säilynyt useita Viaporin maarintaman puolustusasemia. Katettujen tuliasemien ja suojahuoneiden kattoja on räjäytetty 1920–30 -luvulla, kun kattojen tukimateriaaleina käytettyjä teräspalkkeja kerättiin romumetaliksi. Suurin osa katetuista rakenteista on räjäytetty mutta pääkaupunkiseudulla on kuitenkin säilynyt ehjänä joitakin yksittäisiä linnoituslaitteita, joissa katon teräspalkisto on edelleen paikoillaan.

Puolustusasema XXII:11 on jäänyt aikanaan Länsi-Pakilan pientaloalueen alle. Alueella on voimassa oleva asemakaava nro 8333 vuodelta 1981. Helsingin alueella sijaitsevat linnoitteet inventoitiin viimeksi maastossa 1996 Helsingin kaupungin Rakennusviraston toimesta. Inventoinnin teki tutkija Sirkku Laine. Tällöin puolustusasema XXII:11 oletettiin hävinneeksi. Kun kohde merkittiin muinaisjäännösrekisteriin

15.10.2021

2009, oli kuitenkin syntynyt epäily, että maanpinnan alla saattaisi olla säilyneitä rakenteita, josta mainittiin rekisterin kohdekuvauksessa.

Kiinteistön eteläosaan on suunniteltu kaksikerroksinen asuinrakennus, jonka pohja on 8 x 8 metrin kokoinen. Rakennukseen on suunniteltu lisäksi kellari, johon on tarkoitus sijoittaa pesutilat. Kun tontilla ryhdyttiin rakennustöihin syksyllä 2021, havaittiin pihaterassin maanpoiston yhteydessä, että uudisrakennuksen kohdalle, kiinteistön eteläosassa sijaitsevan autotallin viereen, oli jäänyt jäljelle kaksi puolustusasemaan kuulunutta ehjäkattoista suojahuonetta. Tällöin rakennustyöt keskeytettiin.

Helsingin kaupunginmuseon tutkijat Markku Heikkinen ja John Lagerstedt tekivät kohteella maastotarkastuksen 27.9.2021. Tarkastuksessa havaittiin, että suojahuoneiden katot ja sisäseinien yläosat olivat alkuperäisessä asussaan. Kattojen vahvistukset oli toteutettu eri tavoin, kuin muissa Viaporin linnoituksen maarintaman ehyinä säilyneissä, teräspalkeilla tuetuissa suojahuoneissa, joissa katon sisäpinnan muodostavat vierekkäin ladotut teräspalkit. Tarkastetuissa suojahuoneissa teräspalkit on ladottu siten, että palkkien välissä on sementtiä ja tiiliä. Kiinteistöllä sijaitsevien suojahuoneiden oviaukkoja ja lattioita oli muutettu madaltamalla niitä autotallin rakennustöiden yhteydessä vuonna 1969 ja samalla suojahuoneiden etelän puoleiset seinät oli vahvistettu ulkopuolelta paksummalla betoniseinällä.

Kiinteistöllä sijaitseva puolustusasema on tuhoutunut lähes kokonaan tontille 1969 tehtyjen rakennustöiden yhteydessä. Tontin pohjoisosassa on havaittavissa vain vähäisiä fragmentteja linnoitteista, ja tontin eteläosassa säilyneiden suojahuoneiden lattioiden ja sisäänkäyntien aikaisemmat muutostyöt ovat vähentäneet kiinteän muinaisjäännöksen autenttisuutta. Edellä mainittujen seikkojen perusteella Helsingin kaupunginmuseo katsoo, että kiinteä muinaisjäännös aiheuttaa kiinteistön omistajalle muinaisjäännöksen merkitykseen nähden kohtuutonta haittaa, ja että se voidaan poistaa riittävien tutkimusten jälkeen.

Tutkimuksissa suojahuoneiden sijaintipaikat tulee määrittää tarkasti ja niiden sisäosista sekä kattojen ulkopinnoista on laadittava mittapiirroksiset tai mittakaavatarkat kolmiulotteiset fotogrammetriset mallit ennen rakennustöiden jatkamista. Suojahuoneiden poikkeuksellisten kattorakenteiden takia tulee kattojen rakennekerrokset dokumentoida niiden purkutöiden yhteydessä.

Lisätiedot

John Lagerstedt, tutkija, puhelin: 310 28328
john.lagerstedt(a)hel.fi

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

3 (4)

15.10.2021

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Museovirasto / Sari Mäntylä-Asplund
Asunto Oy Helsingin Alkutie 79 / Virpi Saarinen

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
fi0680001200062637
Alv.nro
fi02012566

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

4 (4)

15.10.2021

Johanna Björkman
ts. kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite
PL 17401
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki 17

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
fi0680001200062637
Alv.nro
fi02012566